

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium.
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A jövedelem fokozása.

Minden rosszban van valami jó is és az Úr bizonyosan olyankor is szeret, mikor megostoroz bennünket. Azt reményelem, abból az anyagi válságból, mely református egyházunkat, vagy legalább egyházközségeink nagy részét fenyegeti: belső megújulás és igazi élet fakad.

Kétségtelen, hogy a háború miatt megsokasodott terheket kisebb gyülekezeteink nagy része sokáig nem bírhatja. A nagy egyházközségek és nagy intézmények pedig valamennyien a leg súlyosabb anyagi megpróbáltatás elé néznek. Ahol az egyház az ingatlan jövedelméből tudja fedezni kiadásait, ahol a tisztviselők természetben ellátást kapnak s ahol az egyházi adó terménynek maradt meg, — ott nincs baj, mindennütt máshol kikerülhetetlen a zavar. Amiatt, hogy egy-két esztendőben hiánnyal záródik a számadás, még nem szabad kétségbeesni. Ám az állandóvá lett hiány — mely természetesen folyton növekszik — teljes megemésztéssel fenyegeti a kisebb ekkleziák vagyonát, kivált ha még az épületek is elhanyagolt állapotban voltak már a háború előtt s az éveken át halasztott javítás elkerülhetetlenné válik.

Nagy egyházi intézményeinknél meg — ha több a vagyon, — viszont sokkal több az évi fedezetlen hiány s a vagyon pusztulás itt is éppen úgy bekövetkezhetik.

A fenyegető veszedelem elhárítására nincs más mód, mint a hívek áldozatkészségéhez fordulni. Abból az ideológiából, mely az utóbbi évtizedekben különösen nagyon elterjedt s amely semmire sem lát más megoldást, mint az államtól kérni pénzt: gyökeresen ki kell szabadulni. Gondolni sem lehet arra, hogy az állam a mi folyton — s most különösen gyorsan — emelkedő szükségleteinknek teljes viselését magára vállalhassa. Az államnak új és nagy jövedelmek szerzésére van szüksége, nemhogy elkerülhető

terheket vállalna magára. Ha az Apponyi-féle javaslatból törvény lesz is: avval a tőkével, mely a 200 millióból reánk esik, illetőleg az ennek megfelelő járadékkal azt sem fogjuk tudni, melyik legégetőbb sebünket orvosoljuk, nemhogy generális anyagi rendezésre gondolhassunk. Avval pedig tisztában kell lennünk, hogy ha az a javaslat törvénytényé lesz: mi többet az államtól új javadalmazásban részesülni nem fogunk.

De a hívek áldozatkészségének igénybevétele sem történhetik kényszerítő eszközökkel, egyházi adóemeléssel. Nagy igazán mondja Arany János a magyar emberről, hogy a jussát nem hagyja, már pedig a mi egyházunk tagjai valóságos magyarok és azt olvassák ki az egyházi törvényből, hogy nekik jussuk van arra, hogy az egyházi adó ne legyen az állami adó tíz százalékánál nagyobb.

Sőt a pusztá egyházi adóztatás azért sem vezet sok helyen célra, mert a vagyonokban nagy eltolódások állanak be. Azok, kik mostanában ingatlanokat vásárolnak, nagyobbára nem a mi egyházunk tagjai, sőt jórészt nem is közeltek még annyira a magyarsághoz, hogy közeljövőben a mi egyházunkhoz csatlakozásukra gondolni lehessen. Ezen az úton valószínűleg elvész sok egyházi adó, annál inkább, mert ezek a mostani új földesurak most már nemcsak a nagy- és közép-, hanem a kisbirtokot is szívesen vásárolják.

Ám azt is mondja Arany János a magyar emberről, hogy ha vele bánni tudnak, az ingét is odaadja. S hogy a múltban — bármennyire kevésbé volt is rajongóan vallásos — mily szívesen és mily bőkezűen adta a magyar kálvinista ember mindenét az egyháznak, — annak ragyogó bizonyágai azok a nagy intézmények, melyek „a helvétziai vallástételt követő hívek” adományai-ból emelkedtek.

Ne mondja nekem senki, hogy más idők voltak azok. Más idők más eszközöket kívánnak,

de az emberi érzések és hajlandóságok nem egy század, de több ezer esztendő múltán sem alakulnak mássá.

Meg fog indulni egy élénk belmissziói munka. Mindegyik pap, mindegyik presbiter sajnálja a maga eklézsiájának aláhanyatlását s a pusztulás veszedelme ráébreszti a kötelességére. Megindul a nemes verseny az egyház szolgálói közt: ki tud több eredményt felmutatni az egyház javára. Gyarlóság, hiúság mondják majd némelyek, de legyen bár hiúság, az is tiszteletre méltó, ha csak jó az eredménye.

Most sok új jómódot, sok friss vagyont lehet látni a mi egyházunk tagjai közt is. Meg kell ezeket keresni, szólani hozzájuk a maguk nyelvén, az eredmény bizonyára meg lesz. A hívekkel egyenként foglalkozás munkáját így fogja meghonosítani a materialis ok s aztán ez a szép és Istennek tetsző munka fennmarad később akkor is, mikor anyagiak nem sarkalnak, — pusztán Isten dicsőségére.

Tárca

Régi történetek.

Jó 138 esztendővel ezelőtt, 1780 július 2-án, levelet küldött a kassai kórház r. kath. káplánja, Fábry György, a kassai református paphoz, Parasznyai Rák Györgyhöz, a következő tartalommal (a levél latin): Igen tisztelt nagytudományú Uram! (Clarissime Domine). Tegnap egy félholt gönyüi helvét hitvallású embert találtak az országúton s behozták a kórházba. Én könyörülethől befogadtam, hogy ne az országúton haljon meg. Az ember ma meghalt. Mivel pedig Uraságod hitvallásához tartozik, tessék részére sirt ásatni és saját szertartása szerint eltemetni; mert ha én temetem el az eretnekek temetésére a kánonokban és püspöki rendeletekben előírt módon, nem fog Uraságod vallásának tisztességére szolgálni. Különben maradok kész szolgája, Fábri György kórházi káplán.

Már már hajlandók lennének ezek után a káplán úr keresztyéni tisztességes eljárását és előzenységét megdicsérni, ha ugyancsak a káplán levélén a református pap következő (szintén latin) feljegyzését nem olvasnók: „A sirt temetőkben megásattam és ki is mentünk a funérátorokkal együtt, de a káplán úr ellopta a holttestet é a róm. katolikus temetőn kívül, az útszélen temette el. Higyj, de megnézd, kinek.“ (Fide, sed vide cui.)

*

Két esztendő múlva, 1782 márciusában, tehát már a türelmi rendelet kiadása után, a következő eset történt: A királyi kegyelmes resolúció mellett akarván a lutheránus atyafiak egy luth. embernek pápista anyától született fiacskáját, meghalván, el-

temetni, a plébános úr káplánja, mikor már a nép a halottas házhoz gyülekezett vala, az egyházfi által felvételén a koporsót, elragadta és a magok temető helyébe eltemettette; az édes anyja kiáltozván utána ilyenformán: ellopták a gyermekemet! A sérelmet a kassai protestánsok feljelentették a helytartótanácsnál, de hiába, mert — mint P. Rác György az egyház évkönyvében folytatólagosan fejegyzette — „1782 aug. 26. felhivatván a protestáns papok a városházára, elolvastatott előttük a F. Consilium rescriptuma, melyben helyesnek ítélte a plébános azon cselekedetét, mely szerint a koporsót elragadtatta a káplán az orgonista által; a lutheránus atyafiakat pedig kárhoztatta, és eképen semmi örvendetes vége nem lett ránk nézve a dolog repraesentatiójának“.

*

„1782 ápril. 2-án a Sós háznál lakott Schwartz Jakab kerékgyártó fiacskája meghalálózván, a lutheránus atyafiak, de a mieink is nagyobb részt jelen lévén, elkezdették az éneklést a városon, mely eddig szabad nem vala a protestánsokra nézve. A bíró és plébános urak nem engedték meg ekkor is, miért is félvén a protestánsok attól, netalán valami csúfot üznek belőlük a pápisták, a Platzmajortól assistentiát kértek, aki ígerte is a reájok való vigyáztatást. Erre nézve az Adjutáns jelen volt a halottas ház előtt is, a városból is kikísérte, nem is volt semmi bántódásuk némely alávalóknak haszontalan beszédeken és bögéseken kívül. Ily formán énekszóval mintegy 12-öt temettek a luth. atyafiak, mi pedig május 21-én temettük a Szilágyi Imre Mária leánykáját a Nagy-utczáról, végig énekelvén ott a háznál ez éneket: *Lelkem készül Jézusodhoz*; a városon pedig végig énekszó alatt vittük, minden akadály nélkül.

De amidőn ezek szerint minden jót reményeltünk, a Consiliumnak márc. 26-án kelt parancsolatja elérkezvén a normalis resolúciónak világitására, annak meghallására felhivattak a protestáns papok és kúrátorok a városházához június 19-én és eltiltattunk a városon lehető énekléstől e parancsolatnak ereje szerint: *protestans commoneantur, ut ab omni via facti abstineant, etc.* Ennélfogva mi azonnal megszüntünk az énekléstől, csak a régi szokás szerint vivén ki Kecskeméti Sámuel leánykáját június 20-án“.

Imé, a helytartótanács („az eretnekek kalapácsa“) eképen gátolta tovább is a türelmi rendelet érvényesítését. Lassanként azonban derengeni kezdett.

1785 június 10-én temette a kassai református lelkész a legelső református katonát. Azelőtt a református katonákat is a rk. regimentspáter temette, ha ugyan temette.

Ugyanezen év szeptember 23-án egyik legelőkelőbb kassai református úriember, Dobay Dániel,

városi tanácsossá lett. Épen 115 év óta nem ült református vagy evangélikus polgár Kassa város tanácsában.

1787 pünköst első napján (május 27) szólalt meg először 114 évi némaság után, az öreg református harang.

1788 május 25-én prédikált és osztott úrvacsorát először a börtön kápolnájában a kassai református pap; azonban a rkatholikusok nemtetszése miatt ezzel a „consus“-sal csakhamar felhagyott.

Néha azonban ismét kimutatta a foga fehérét a helytartótanács. 1785-ben, 29,524. szám alatt, elrendelte, hogy a házasulandó protestáns papok tartoznak magokat hirdettetni a plebánosok által, ott, ahol ezelőtt is szokásban volt, de a hirdetés ingyen legyen. Ugyanez évben egy másik (38,355. számú) rendelet megtiltotta, hogy a protestáns papok, annyival inkább a mesterek vagy kántorok, a templomon kívül prédikálhassanak. Nagy sérelem volt ez, mert nagyon sokszor megtörtént, hogy a buzgó hívek nem fértek be a templomba s így a kívül szorultak Isten ígéje nélkül maradtak.

Az 1786. évi 1673. számú helytartótanácsi rendelet pedig az egyházi fegyelem tárgyában is rendelkezik, olyanformán, hogy akik az egyházi fenyegetés ellen vétnek, azokat lehet inteni, dorgálni, de minden más nagyobb büntetést a külső magistrátusnak kell átadni. Így azután „Halmi Mihály, aki sem intésünkre a templomba járni, sem hívásunkra a parokhiára jönni nem akart, a felső királyi rendelés szerint, a nemes magistrátusnak beadatott.“ Hasonlóképpen „Zemberi István, Zemberi Gábor és Göncziné, a templomba való nemjárásért megintettek az egyházi által, és mivel az intés nem használt, a nemes magistrátusnak beadattak. A nemes magistrátus aztán egy-két napra hüvösre tette a templomkerülőket.

Ilyen világ volt száz és egynéhány esztendővel ezelőtt. A régiek elmúltak, imé mindenek megújultak. De templomkerülők ma is vannak szép számmal, sok helytt talán többen is, mint a templombajárók.

Dr. Révész Kálmán.

Közélet

Felhívás a nőkhez!

A „Debreczeni Protestáns Lap“-ban megjelent levél siettetti ezen már régebben tervbe vett felszólalásomat.

Nagy örömmel látom, hogy többen és többen észre veszik már, hogy a nőknek dolgozni kellene. Mikor én dolgozni kezdtem, — a magyar belmisszió esecsemő korában 36 évvel ezelőtt — akkor még nem ösmerték el az egyházakban azt, hogy nagy szükség van a nők segítségére a gyermekek, leányok és aszo-

szonyok közötti munkában. Az újabb időkben az egyházi férfiak már belátták e szükségét — ők is tudják azt, amit a levél írója „egy lelkes református hive“ észrevett, hogy súlyed a magyar nő erkölcsi és lelki világa, tudják, hogy ezen segíteni kell, sőt mi több, most már azt is tudják, hogy ezen mentő munkát csak sok, sok keresztyén nő segítségével lehet elvégezni.

De mivel nem neveltek ilyen nőket, nagyon nehezen megy a munkások toborozása. A levélben felvetett eszme nem új, csak most aktuálisabb, mint máskor volt, most a jelen égető kérdése minden papi gyűlésen, minden egyházi lapban, minden egyes lelkész szívében, hogyan lehetne a nőket hasznos munkára megnyerni az egyházban? Azt a sok energiát, azt a sok szeretetet hogyan lehetne egy nemes cél érdekében mozgásba hozni? Mennyi kincs szunnyad a magyar nők lelkében, mennyi természetes hajlam arra, hogy a szépért, nemesért lelkesedni tudjon! Vezetni, irányítani kellene, hogy ez a kincs ne kerüljön a sárba. Vasárnapi iskolákban, leányegyesületekben kell megvetni az alapot, akkor lesznek igazán evangéliomi szellemű asszonyaink, akik már az új nemzedéket otthon is ilyen szellemben nevelik; mert ez veszett ki: a keresztyén családi élet.

Az „Evangéliomi Nőegyesületek Nemzeti Szövetsége“ amely 1904-ben azért alakult, hogy összegyűjtse azokat az egyesületeket, amelyek lelki és erkölcsi téren is hajlandók működni és hogy segítsen megalakítani új leány- és nőegyesületeket, amelyek már eleitől fogva evangéliomi alapon állnának, azóta mindig küzd a közönnyel s nincs elég alkalma munkásságot kifejtteni; vezetői súlyosan, szinte megbénítóan érzik, hogy ez úttörő munka nemcsak a legsötétebb Afrikában volt nehéz, hanem szép Magyarországon is nehéz mind e mai napig.

A „Nemzeti Szövetség“ közgyűlésével kapcsolatban konferenciát tartott már Budapesten, Pápán, Léván, Nagybecskerekén és Veszprémben s mindenütt érezték hasznos, felemelő és segítő erejét.

Felhívásaink új munkások, új egyesületek érdekében nem sok eredménnyel jártak eddig, talán most, amikor igazán sok helyen akarnak valamit kezdeni, jobban fogják értékelni felajánlott segítő jobbunkat.

Szó szerint közlök egy részt az 1911-ben kiadott füzetünk tartalmából. „A keresztyén nőegyletek az egyház jobb kezének, emelő szárnyának bizonyultak, azért minden egyháznak szüksége van ilyen egyletekre, fontos, hogy krisztusi erőket vigyünk bele az egyleti életbe.

Tudjuk, hogy az anyák kezében van a jövő nemzedék sorsa, azért kell arra törekednünk, hogy mentül több asszony, mint Jézus hű tanítványa, álljon példának ott, ahová az Úr helyezte.

Azt is tudjuk, hogy idősebb korban nehezebb az embereket meggyőzni, azért már gyermekeket kell

a komoly keresztyénségnek megnyerni a vasárnapi iskolák által s a fiatal leánnyal addig kell megismertetni a keresztyéni élet szépségét, az evangéliomi munka felemelő voltát, a nemes célt, amely minden életnek tartalmat ad, míg az a szív fogékony, míg nem ejtette teljesen hatalmába a hiúság, a nagyragyás s a múló örömek hajszája, amelyek végtére is üresen hagyják.

Nagy gondot fordítanak külföldön arra, hogy a fiatal leányok hitéletét erősítsék, őket nekik való munkába állítsák. Ha a mi leányaink tudnák, ha egyszer már megéreznék, hogy Jézusnak — az egyháznak — a világnak szüksége van az ő szolgálataikra, bizonyosan sokan kérdeznék: „Mit tehetek?”

De a legtöbb úgy nő fel, hogy nem is sejtí, hogy vannak dolgok, amelyek ő reá várnak, — ami nem lesz megtéve, ha ő nem teszi meg, nem sejtí, hogy az Úr mást is vár tőle, nemcsak azt, hogy életét a lehető legkellemesebben ossza be, mert Ő azt mondta: „Egymás terhét hordozzátok.”

A keresztyén leányegyletekben megtanulják ezt, azért igen fontos volna ahol csak lehet, ilyeneket szervezni.

Működésük lehet különböző, a gyülekezetek szerint, de az „egy szükséges dolog” kell, hogy alapját képezze. Alapszabályt és munkatervezetet is szívesen küldünk, sőt mivel most nem láttamoznak új alapszabályokat, tervünk, hogy most alakult leány- és nőegyesületek alapszabályait a Nemzeti Szövetség nyújtja be summásan és hisszük, hogy el lesz intézve.

A lelkészek igen el vannak foglalva — de különben sem vezet a férfi munkája az óhajtott eredményhez, — ki van hát hivatva közöttük dolgozni?

Ki volt hűség-s társa ezelőtt régen a lelkipásztornak? Ki dolgozott, ki szenvedett vele? Ki biztatta, erősítette a küzdelmes napokban? A feleség! A szép magyar név, ami annyi jelent fele segítség!

Oh, kedves papnék és papeányok! Most is nagy munka vár reátok! Szívhez szóló szeretet által megnyerni a nőket Krisztusnak.

El sem képzelhető az az áldás és haladás, ami az evangéliomi egyletekből egyházainkra s hazánkra áradna, azért győzzétek le a kezdet nehézségeit s Istenbe vetett bizalommal kezdjétek el e munkát! Az Úr csak azt kérdezi tőletek: „Szeretsz-e engemet?” Ha igen, akkor bátran dolgozhattok, mert Ő maga lesz Mesteretek s vezet lépésről lépésre. Mily gyönyörűsége munka ez így! Óh kóstoljátok meg!”

Ez a felhívás elhangzott 1911-ben s a füzetet elküldtük minden egyháznak. Sajnos, nem keltett nagy viszhangot! Most sem mondhatok egyebet, mint hogy a kezdet a papnékat és papeányokat illeti. Nekik kell előljárni, fényleni, világítani. Akkor bátran megkívánhatják a töbi nőtől, hogy „hasonlóan csele-

kedjenek.” A Nemzeti Szövetség számtalanszor ajánlotta segítségét írásban és szóval a Kálvin Sz. és a Lelkészi E. gyűlésein. Most újból megteszem azt. Levelezés útján, vagy személyes látogatás által a legnagyobb örömmel szolgálunk bármely gyülekezetnek.

Szövetségünk alapszabályainak egyik pontja, hogy célunk eléréséhez eszközök: 1. röpiratok, füzetek, könyvek kiadása, 2. kurzusok, konferenciák tartása, 3. titkár s a szövetség által megbízott egyének látogatásai stb. — Látogatást teszünk, ha alkalmat adnak rá; 2 füzetet adtunk már ki, tervben van egy olyan vezérfonal kiadása, amely minden kezdő-leányegyesület vezetőnek megkönnyítené a munkáját, de szükséges, hogy az egyházak pártolásáról biztosítva legyünk, mert a mostani világban anélkül nem mehetünk neki ilyen nagy költségnek; — konferenciákat tartunk. A legközelebbi f. év szept. 21—24. napjaiban lesz. Felkérem a lelkész urakat, hogy küldjenek fel e konferenciára egy olyan egyént, akit kizemelnék arra, hogy vezethetne leányegyesületet, vagy a meglévő egyesület vezető tagjai közül.

Már megalakult egyesületek ha velünk egy értelemben működnek, szívesen felvétetnek a Szövetségbe, ha előzőleg a titkárral megtárgyalják a dolgot s akkor a konferencián több taggal képviseltethetik magokat.

Kurzust még nem rendeztünk, de ha növekedik a Szövetség, a lehetőség megvan erre is. De ha a vidéki tagoknál hajlandóságot látnánk, talán megnyerhetnők egyelőre a Lorántffy Zs. Egyesület engedélyét arra, hogy az általa rendezett kurzusokon részt vehessenek a szövetséges egyesületek küldöttei. Pd. nem lenne lehetetlen egy rövid kurzust csatolni a mostani konferenciához, de csak úgy, ha erre elég jelentkező volna.

Igen üdvös lenne meghonosítani a külföldön létező kurzust *papmenyasszonyok* számára. Nagy örömmel segítenénk létesíteni! Milyen más lenne az, ha a menyasszony érezné és tudná, hogy tőle vár a férje, az egyháza, az egész község valamit, amire ő lelkiismeretesen kész is előkészülni, hogy méltóan betölthesse azt a helyet, ahová az Úr elhívta őt. A boldogság nem lenne ezzel kisebb! Oh higyjék el vőlegénypapok és papmenyasszonyok, tiszerte nagyobb lenne, ha hivatásukat ilyen szempontból néznék.

Még sokat mondhatnék a Nemzeti Szövetségről, amely csak akkor lesz erős, ha sok tagja lesz, s az egyesületekről, amelyeknek szolgálni óhajtunk, de most még csak azt jegyzem meg, hogy a szövetség titkara a következőkből áll: elnök: Szilassy Aladárné, titkár: Mísey Sándorné, jegyző: Szalay Teréz, levelező tag Fröhlich Dóra, a megbízatás 3 évre szól.

Egyesületeknek szívesen megküldöm a N. Sz. alapszabályait, ha óhajtják. A lelkész urak figyelmébe ajánlva Szövetségünket, arra kérem, hogy se-

gitsenek azt valóban *nemzetivé* tenni nagyszámú csatlakozás által.

Budapest, 1918 május 23.

Özv. Dr. Misley Sándorné,
titkár.

Különfélék

Külföldi alapítványi ösztöndíjak megszavazásával foglalkoztak e hó 15-én az illetékes bizottságok dr. Baltazar Dezső püspök úr elnöklése mellett. A debreczeni egyház részéről jelen volt Dicsőfi József dr. theol. és Könyves Tóth Kálmán lelkész, a hittudományi kar tanárai közül a felső oktatási tanács tagjai vettek részt az ülésen. Az Egri Dobrai—Horvát Kovács Zsuzsanna kegyes alapítók alapítványából egyezer korona ösztöndíjat nyert Orosz Lajos végzett hittanhallgató, aki jelenleg Emihályfáton Végli József esperes-lelkész mellett működik. A Nagy József tekintélyes alapítványának szintén egyezer korona összegét Szaplanczay Bertalan végzett teológiai hallgató és internátusi esküdtfelügyelő nyerte el, a francia nyelvben való jártassága igazolásának feltétele mellett. Ezenkívül Filep Gusztáv végzett teológiai hallgató engedélyt nyert arra, hogy a még fel nem vett szintén egyezer korona ösztöndíját kikapja és ez év őszén Utrechtben folytatandó tanulmányai céljára felhasználhassa. Rajtuk kívül még Almási Márton végzett szénior megy külföldre 2000 koronás széniori ösztöndíjjal.

Kegyes adományok. Nem rég olvastuk, hogy Szoboszlav Sándor nyug. református tanító kétezer koronás alapítványával írta be nevét Értarsán az egyház jóltevői közé. Ő, — kinek az Úr gyermekeket nem adván, nemés szívének érzelméből b. e. jó feleségével egyetértve 15 árva leánynak tisztességes férjhezmenetelét tette lehetővé azoknak kiházasítási költségeik hordozásával — most újabb jótékonyaságra gondolt; arra ösztönözte jó lelke, hogy emlékezzék meg egy tőle távoli egyház szegényeiről. A *felsőbányai* református egyház szegény-alapjához járult 200 (kétszáz) koronával vallásos keresztyéni lélekre s bibliai tudásra valló szép levél kíséretében kérve a presbitériumot, fogadjon el tőle az adományt ez egyházban 5 éve meghalt szeretett unokatestvére Báthy Sándorné Szoboszlav Borbála emlékére, s tettezt nevezett unokanővérenek egyik unokája — alólírottanak fia házassága alkalmával. Hálás köszönettel fogadjuk a kegyes adományt. Legyen felírva ez is a többi adományai között. Igazán: „*kölcson ad az Úrnak, ki kegyelmesen ad a szegénynek*“. — A *felsőbányai* református egyház szegény-alapjára L. Bay Károlyné Miskolczy Irma és nővére Miskolczy Kamilla úrhölgyek kétszáz koronát adományoztak. Hálás köszönet illesse őket is. Szálljon reájuk is Isten áldása! Nagy Lajos, református lelkész.

Választás. A nagyváradi református egyház presbitériuma Gesztelyi Nagy Bélát egyhangú meghívással vallásánarrá választotta. Szívvel üdvözljük, áldást kívánva működésére.

Tanítóválasztás volt e hó 12-én a debreczeni egyház presbitériumának nagy látogatottságú ülésén.

A meghirdetett pályázat elég örvendetes eredménnyel járt, amennyiben tizenhárom érdemes és képesített tanfőúú jelentkezett, akik egyen-egyen mindnyájan méltók voltak volna a közbizalomra. Mindamellet természetesen csakis a szükséglethez mért számú egyén volt megválasztható. Ehez képest megválasztotta a presbitérium Pelyvás Lajost Kemecseről, Mikó Mátyás állami tanítót Tyukodról és Szatmári Elek okleveles tanítót, ki most harctéri szolgálatot teljesít. Szívvel üdvözljük egyházunk veteményes kertjének sokra hivatott új munkásait.

Elszámolás. Özvegy Bihary Gáborné részére begyűlt adományokat folytatólagosan a következőkben nyugtázom: Szomjas Gusztáv Tiszalök 40 K, Barta László Tiszalök 10, Orosz Ernő Hirip 20, Vaizer Károly Tiszakonyár 20, Horváth Károly Mezőtúr 12, Baranyi Lajos Kakszentmárton 10, N. N. Ártánd 10, N. N. Kenderes 10, Szabó Zsigmond Máramaros-sziget 10, Szabó Zoltán Bilke 10, Benkő Victor Dolha 10, Dolhai ref. egyház 5, Néma Gusztávné Nagykároly 10, Kutasi Ferenc Tác 10, Molnár Géza Balmazújváros 10, Bán István Bojt 8, Vásárhelyi Boldizsár Kolozsvár 5, Gönczi József Kántorjánosi 5, Bodnár Béla Tamásváralja 5, G. Szabó Mihály Tiszabecs 5, Szentjóbó Kálmán Debreczen 5, Szabó István Geszt 5, Szelé György Debreczen 4, Baróthy Béla Tetéllen 2, Schneiderné Marosberkes 10 K, összesen: 251 K. a már nyugtázott összeg: 284 K. eddig összesen: 535 K. További adományokat köszönettel fogad a szegény, nagyon beteg özv. Bihary Gáborné. Bunyaszekszárd, 1918 aug. 6-án. Gyökössy József, református lelkész.

Kongruahírdetés.

Az 1918. évi július-december hónapokra az alábbi kimutatásban felsorolt járandóságok vannak utalványozva. Felkérem a felsorolt egyházak lelkészeit, hogy a szokásos módon a birtokukban levő nyugtalan felhasználásával a nyugtát szabályszerűen állítsák ki és kifizetés végett küldjék be az egyházkerületi pénztári hivatalhoz. Az okmánybélyegek az új tarifa II-ik fokozata szerint illesztendők fel és a nyugtaszöveg első sorában irandók át. Adorján — K, Ajak K 613.35, Albis K 266.91, Amacz K 387.82, Anacs 420.74, Ant 153.39, Apa 279.44, Apagy 407.33, Apátkeresztur 608.42, Aranyosmeggyes 208.51, Asztély 307.18, Atya 340.43, Árpád 134.32, Ártánd 44.01, Badaló 140.90, Balazsér 543.91, Balsa 117.94, Barkaszó 96.06, Barabás 34.51, Batiz 451.26, Bályok 224.57, Bályu 168.24, Belényes 224.76, Belényesujlak 309.05, Bene 437.46, Benk 461.17, Bere 457.53, Beregardó 415.64, Beregardócz 179.16, Beregdéda 390.39, Beregsom 158.83, Beregujfalú 152.71, Berettyószentmárton 404.81, Berettyószéplak 428.27, Berkesz 314.75, Besenyöd 446.61, Beszterecz 536.64, Békéscsaba 462.44, Békéssámszon 507.07, Bélzerénd 402.93, Biharfélegyháza 263.71, Biharszentjános 165.58, Biharvajda 175.10, Bilke 607.86, Borossebes 342.19,

Botrágy 57.64, Bulesu 413.87, Bunyaszekszárd 438.46, Bucsattelep 395.84, Csaholecz 280.83, Csaroda 147.64, Császló 433.68, Csenger 216.27, Csengerbagos —, Csengersima 437.08, Csengerujfalu 335.71, Csepe 489.88, Csermő 417.07, Csetfalva 396.33, Csokaly 302.53, Csomaköz 232.23, Csonkapapi 198.52, Csorvás 329.36, Czégénydányád 478.78, Dabolecz 382.63, Dancsháza 232.79, Darnó 490.55, Darvas 273.64, Demeser 353.68, Dobra 164.70, Dolha 441.27, Domahida 502.49, Egri 413.93, Encsencs 258.49, Eperjeske 444.72, Erdőgyarak 130.37, Élesd 201.49, Éradony 358.72, Érábrány 476.99, Érbogyoszló 173.64, Érdengeleg 469.87, Érendréd 186.36, Érkeserű 245.64, Érköbölkut 353.38, Érkörtvélyes 332.69, Érolaszí 441.14, Értaresa 443.49, Fancsika 456.64, Fábriánháza 233.24, Feketeardó 364.07, Feketepatak 297.62, Feketetót 371.40, Felsőjózsa 126.15, Fertősalmás 262.66, Fényeslitke 167.51, Forgolány 468.23, Fornos 333.62, Fugyi 371.92, Fugyivásárhely 331.63, Füledd 268.68, Fülöpös 364.42, Fülöpösaróc 470.63, Gáborján 205.31, Gacsály 268.84, Garbolecz —, Gádoros 407.15, Gálospetri 380.62, Gebe 403.24, Geese 572.42, Gelénes 211.18, Gemzse 433.64, Gencs 385.94, Geszteréd 384.57, Géberjén 468.90, Géres 277.32, Gödényháza 484.26, Gulács 141.43, Gyorok 272.93, Györtelek 283.24, Gyulaháza 159.46, Gyulaj 272.82, Gyulavári 136.29, Gyügye 439.06, Gyüre 434.96, Hajdudorog 393.72, Halábor 486.97, Halmi 340.09, Hegyközesatár 214.39, Hegyközkovácsi 358.34, Hegyközpályi 284.59, Hegyközsáldobágy 356.59, Hegyközszentimre 121.80, Hegyközszentmiklós 154.56, Hegyközüjlak 297.73, Hérmanszeg 384.92, Hertelendyfalva 359.06, Hete 207.08, Hetyen 194.80, Hirip 265.10, Hodász 419.76, Ibrony 350.82, Ilk 436.44, Iriny 502.01, Istvándi 341.28, Izsnyéte 140.26, Jákóhodos 108.70, Jánd 206.31, Jármi 417.69, Józsefháza 341.89, Kajdanó 537.63, Kakszentmárton 354.65, Kaplony 468.03, Karász 329.56, Kállósemjén 470.91, Kántorjánosi 161.11, Kevevára 466.28, Kék 367.45, Kékese 346.32, Kéres 501.73, Kérsemjén 433.20, Kigyós 175 K, Királydaróc 446.10, Kisbábony 286.04, Kisbégány 291.82, Kisharangláb 373.36, Kishodos 436.60, Kisjenő (Bihar m.) 376.16, Kiskereki 152.94, Kiskolcs 236.32, Kisléta 370.70, Kislónya 284.32, Kismajtény 260.83, Kismarja 219.57, Kisnamény 336.57, Kispeléske 528.44, Kisszántó 387.54, Kisszekerés 400.87, Kisvarsány 301.47, Klopódia 267.28, Köly 392.52, Komlód-tótfalu 418.87, Komoró 472.87, Kopócsapáti 548.38, Kótaj 323.34, Kölcse 389.42, Kömörő 357.06, Köröszakál 403.80, Körösszegapáti 302.86, Köszegremete 273.02, Krasznaszentmiklós 518.55, Kunágota 122.07, Kuncsorba 500.03, Karánsebes 500 K, Laskod 686.66, Lázári 340.67, Lorántháza 319.28, Lövöpetri 447.40, Lugos 499.25, Macsola 491.93, Magosliget 476.79, Magyarhomorog 63.17, Magyarkecs 461.83, Magyarremete 426.09, Majtis 421.33, Makkosjánosi 403.53, Matolcs 379.39, Mánd 524.21, Mándok 350.43, Márokpapi 414.18, Mátyus 1204.56, Mezőbajj 191.58, Mezőladány 477.25, Mezőtelegd 354.48, Mezőtelki 321.56, Méhtelek 436.79, Merk 342.60, Micske 375.81, Mikola 166.96, Milota 323.97, Misztótfalu 396.15, Monostorpályi 169.40, Munkács 126.29, Módoscsávós 500 K, Magyarcséke 663.15, Nagyar 310.38, Nagybégány 452.04, Nagybocksó 789.80, Nagyborzsova 471.—, Nagydobos 291.61, Nagygéc 428.65, Nagygut 257.89, Nagyhodos 494.08, Nagykakucs 425.82, Nagykolcs 341.17, Nagymajlát 347.33, Nagymuzsaly 291.82, Nagyszántó 334.79, Nagyszekerés 415.71, Nagyszered 408.86, Nagytarna 480.02, Nagyvarsány 373.—, Nábrád 316.33, Nemesborzova 591.89, Nevetlenfalva 375.16, Nyiracsád 528.62, Nyirbogát 303.86, Nyirbogdány 416.91, Nyirgelse 539.41, Nyirjákó 496.86, Nyirlövő 512.32, Nyirmártonfalva 520.25, Nyirmeggyes 111.05, Nyirmihálydi 500.21, Nyirparasznya 1187.46, Nyirtass 415.03, Nyirtét 346.03, Nyirtura 238.64, Nyüved 298.72, Nagylak 499.94, Nagyszentmiklós 500.—, Ófehértó 369.75, Ombod 214.02, Ópályi 450.19, Oros 445.16, Ottomány 174.02, Óvári 155.22, Ór 359.44, Örvénd 276.87, Panyola 109.79, Pap 422.01, Papos 556.86, Patóháza 435.39, Pelbárthida 402.40, Penyige 443.05, Petneháza 580.48, Pettyén 387.47, Piricse 429.69, Piskolt 299.34, Pocsaj 23.27, Poklostelek 296.80, Pósalaka 428.80, Pusztadaróc 483.21, Pusztatold 302.24, Pusztajlak 443.86, Radnalippa 386.08, Rafajnaujfalu 179.35, Ramocsaháza 461.46, Rákóczyfalva 522.55, Rápol 496.28, Resiczabánya 574.69, Rétközberencs 124.03, Révaranyos 462.45, Rohod 324.29, Rozsály 539.76, Salánk 122.05, Sarkadkeresztur 299.15, Sándorhomok 527.21, Sáp 92.91, Sáránd 236.89, Sárköz 454.92, Sárközüjlak 564.07, Sárosoroszi 397.95, Sényő 463.37, Siter 105.64, Sonkád 133.71, Sonkolyos 473.42, Surány 485.46, Szabolcs 375.92, Szabolcsbáka 441.67, Szakoly 472.07, Szamosangyalos 340.86, Szamosbecs 350.67, Szamosdara 319.86, Szamosdob 292.03, Szamoskér 282.35, Szamoskóród 515.21, Szamosujlak 427.48, Szaniszló 416.91, Szatmárudvari 408.21, Szárazberek 345.33, Szemlak 253.66, Szentjobb 396.62, Szentleányfalva 333.66, Szentpéterszeg 143.87, Szerp 147.34, Székely 404.64, Szigetfalva 428.41, Szöllősgyula 250.91, Tamás-hida 322.47, Tamásváralfa 386.54, Tatárfalva 447.18, Tákos 344.02, Tekeháza 440.22, Tiszaadony 212.36, Tiszabecs 105.89, Tiszabездéd 372.22, Tiszabökény 509.94, Tiszacséce 512.37, Tiszaeszlár 177.17, Tiszakanyár 182.84, Tiszakeresztur 513.78, Tiszakóród 312.70, Tiszakürt 75.81 K, Tiszalök 212.51, Tiszamogyorós 415.64, Tisznagyfalva 68.24, Tiszapéterfalva 505.21, Tiszapolgár 255.22, Tiszarád 479.54, Tiszaszalka 211.57, Tiszaszentmárton 375.06, Tiszaug 329.61, Tiszaújhely 562.50, Tiszaújlak 393.84, Tiszavid 248.97, Tisztaberek 463.54, Tivadar 491.84, Tivadarfalva 478.68, Torniospálcza 294.95, Tóti 434.17, Tunyog 279.97, Turricse 439.69, Turterebes 393.02, Tuzsér 381.44, Ujfehértó 173.80, Ujkenéz

485.37, Ujléta 350.60, Uszka 430.33, Vaja 277.64, Vasmegyer 368.80, Vámfalu 308.24, Vámosatya 188.19, Vámosoroszi 344.73, Váncsod 238.03, Váradles 553.49, Vári 226.98, Várasfenes 193.49, Vencsellő 227.20, Verbőcz 415.27, Vetés 245.53, Vértes 293.55, Vitka 227.—, Versecz 500.—, Zápszony 156.71, Zsadány 164.80, Zsarolyán 600.27, Zsáka 78.26.
164.88, Zsarolyán 600.27, Zsáka 78.26.

Rózsa Sándor,
egyházkerületi pénztárnok.

Pályázat.

A hódmezővásárhelyi református egyház presbitériuma — mint főgimnáziumot fenntartó testület — pályázatot hirdet főgimnáziumában az 1918—19. tanévre betöltendő helyettes vallás-tanári. állásra. Pályázhatnak okleveles középiskolai vallásstanárok, lelkészi oklevéllel bíró rendes és segédlelkészek, illetve táborigazgatók.

Az állás évi javadalmazása: 2000 korona, évnegyedes előleges részletekben fizetve az egyház pénztárából, 500 korona lakbér szintén az egyház pénztárából s az állam által kiutalandó háborús segély.

Kötelessége a főgimnáziumi osztályokban a vallástant tanítani az előírt óraszámokban, ezen kívül a törvényes óraszám keretén belül az esetleg reá bízandó tantárgyakat is tanítani. Időnkint ifjúsági istentiszteletet tart, az ifjúsági egyesületet vezeti s a növendékeket a konfirmációra előkészíti.

Pályázati határidő f. évi augusztus hó 25. Pályázni óhajtok kellően felszerelt kérvényeiket alólírott egyházi elnökhöz terjesszék be; megválasztott h. vallás-tanár állását f. évi szeptember hó 1-én tartozik elfoglalni.

Hódmezővásárhelyen, 1918 augusztus hó 8.

Pap Imre,
elnök-lelkész.

Pályázat.

Egy III-ik és egy VIII-ik gimnazista mellé nevelői állásra pályázat hirdettetik. Fizetés a 10 hónapi tanítási időre teljes ellátáson kívül 2000 korona. Az érettségi vizsga sikeres letétele esetén külön 1000 korona tiszteletdíj. A kisebbik gyermek után 200 korona tiszteletdíj. Ha esetleg javító vizsgálatra lenne szükség, a vizsgai tiszteletdíj csak a javító vizsga sikeres letétele után fizettetik ki, melyre a nevelő köteles elkészíteni tanítványát. Pályázhat bárki, aki a 2 gyermek sikeres tanítására, szelíd és tapintatos bánásmód mellett, képességet érez magában. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Személyes

megjelenés esetén a költségek megtérítetnek. A pályázat az alábbi címre küldendő: Nagys. Fáy Árpád földbirtokos úrnak Alsóvadász, (Abaúj-torna vármegye).

Alsóvadász, 1918 aug. 9.

Makay Kálmán,
református lelkész.

Pályázat.

A nagylónyai református egyház orgonista kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 3 szobás modern lakás mellék-helyiségekkel és nagy kerttel, 21 kat. föld elsőosztályú szántóföld. Készpénz az egyház pénztárából havonként előre fizetendő részletekben 502 korona 80 fillér. Tandij kárpótlás az államtól 219 kor. és stóla.

Kötelesség: az I—VI. vegyes osztályok és ismétlősök tanítása, a kántori teendők végzése és lelkész akadályoztatása esetén lelkész helyettesítése. Tanító a presbyteriumnak is jegyzője.

Pályázati kérvények augusztus 31-ig Református lelkészi hivatal Nagylónya (Bereg m.) címre küldendők.

Az állás szeptember 15-én elfoglalandó.

Nagylónya, 1918 augusztus 6-án.

Szútor Jenő,
iskolaszéki elnök.

1—2

Pályázat.

A csonkapapi (Bereg) református egyház pályázatot hirdet helyettes tanítói állásra. Javadalma: lakás fűtéssel és a működési időre havi 200 kor. Az iskola I—V. osztályú. Pályázhatnak okleveles férfi és nőtanítók, képezdét végzetek és okleveles óvónők is. Pályázati határidő: augusztus 20.

Csonkapapi, 1918 aug. 1.

Fekete János,
református lelkész.

2—2

Pályázati hirdetés.

A sarkadkeresztúri református iskolaszék pályázatot hirdet I—VI. osztályú iskolájának kántortanítói állására. Javadalom: az egyháztól készpénz 466 korona, természetben lakás; két öl kemény tűzifa, 2 legeltetési jog, stóla. Fizeték-kiegészítés. Kötelesség: a törvény szerint. Pályázhatnak nőtanítók is. A pályázati kérvények augusztus hó 28-ig a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Iskolaszék.

2—2

Pályázat.

A tiszaberczeli református egyház pályázatot hirdet kántortanító állásra. *Fizetés:* 1. az egyház pénztárából 600 korona. 2. A községtől ismétlődő tanítási díj címén 66 korona 66 fillér. 3. Fizetékiegészítési államsegély az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében. 4. Három szoba, konyha, pince s mellékhelyiségek s kertből álló lakás természetben. 5. Ezen tanítói fizetésen felül kántori fizetés 200 korona és 8 hold föld 1200 ölivel, amelynek adóját az egyház fizeti. 6. Egyházi jegyzőségért 100 korona. Ha a megválasztott vállalja, a hitelszövetkezeti könyvelésért is 800 korona fizetésre számíthat. Az iskola 3 tanerős. *Kötelesség:* 1. a presbiterium által részére kijelölt osztály tanítása. 2. A fiú- vagy a leány-ismétlőiskola vezetése s abban vallás- és énektanítás is. 3. A kántori teendők végzése. 4. Akadályoztatás vagy betegség esetén a lelkész helyettesítése a templomi szolgálatokban.

A kérvényhez csatolandók: oklevél, szolgálati bizonyítvány, katonai viszonyok ismertetése s legújabb keletű orvosi bizonyítvány. Pályázati okmányok folyó hó 27-ig küldendők be a református lelkészi hivatalhoz Tiszaberczelre, postahely. Állás 1918 szeptember 1-én elfoglalandó. Költözöködségi költség nő tanítónál 100, nőtlennél 50 koronáig megtérítetik.

Az egyháztanács.

Ad. 445—1918. sz.

Pályázat

Tiszafüreden (Heves m.) két református fitanítói állásra.

I. Javadalom az egyháztól: lakás, 6 magyar hold és 583 négyszögöl szántóföld a község belterületén, félöl fa és száz kéve rözse, ötszáznegy (504) korona és államsegély. Megválasztott az orgonistakántornak kötelezett helyettese.

II. Javadalom: az egyháztól lakás, száz (100) korona és államsegély. Az állásra tanítónők is pályázhatnak.

Orgonázni tudók ideiglenesen évi 700—1200 korona mellékjövedelmet szerezhetnek az egyháztól. Személyesen jelentkezők a vasúti költséget megkapják. Pályázati határidő: augusztus huszonegy. Állás szeptember elsején elfoglalandó.

2—2

Református iskolaszék.

Debreczen szabad királyi város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-állalata

Megjelentek !!**Wolhyniában.**

Irta **Göde Lajos**, szekszárdi ref. lelkész.
Ára 6 korona 50 fillér.

Papi dolgozatok X. kötet.

Alkalmi egyházi beszédek.

Irta **Jánosi Zoltán**.

Ára kötve 10 korona.

Imádságok.

Bibliaolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre. — Irta:

F. VARGA LAJOS.

I-ső kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

II-ik kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

Portóra egy-egy könyvre 50 fillér küldendő.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában
DEBRECZEN.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya“ kötelékében jelenleg 1700 fogyasztási szövetkezet működik, amelyek összforgalma 80.000.000 korona volt. ♦♦

Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
5863—1918. szám.

KÖRLEVÉL.

Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű lelkészi Hivatalhoz.

A vallás- és közokt. miniszternek a hadrakelt sereghez beosztott népfölkelési szolgálatra fegyver nélkül alkalmas segédszolgálatos alkalmazási csoportba tartozó legénységi állományú, valamint a honvédsapát szolgálatra nem alkalmas, helyi szolgálatra alkalmas zászlós, tanszemélyzetnek a tényleges szolgálat alól való felmentése tárgyában kelt 8404. sz. f. év július hó 22-én kelt rendeletét teljes szövegében azzal közlöm, hogy a szükséges névjegyzékeket (a minta szerint pontosan kiállítva) mielőbb hivatalomhoz felterjeszteni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1918 augusztus hó 4-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.
8404/1918. eln. szám.

Valamennyi egyházi főtiszt. Főhatóságnak és szerzetes-rendnek, a fiumei kormányzóságnak, valamennyi a vallás- és közoktatásügyi miniszter alá rendelt tanügyi hatóságnak, hivatalnak és intézetnek.

A m. kir. honvédelmi miniszter úr folyó évi június hó 9-én 217,683/3. szám alatt kelt átiratával tudomásomra hozta, hogy a cs. és kir. hadseregőparancsnokság hozzájárult ahhoz, hogy a hadrakelt sereghez beosztott népfölkelési hadiszolgálatra fegyver nélkül alkalmas segédszolgálatos alkalmazási csoportba tartozó legénységi állományú (hadapródjelölteket is beleértve), valamint a honvéd csapat szolgálatra nem alkalmas, helyi (irodai, hadtáp, kiképzési stb.) szolgálatra alkalmas zászlós, tanszemélyzet a tényleges szolgálat alól felmentessék.

A felmentés méltányosságának elbírálása és ennek gyors keresztülvitele céljából felkérem a Címet, hogy úgy a m. kir. honvédségnél, mint a cs. és kir. közös hadseregnél szolgálatot teljesítő, a hadrakelt sereghez beosztott és fenti osztályozással bíró egyénekről az itt közölt minta szerinti s minden egyénről külön-külön szerkesztett névjegyzéket mielőbb hozámjuttatni sziveskedjék.

Budapest, 1918. évi július hó 24-én.

Zichy.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Névjegyzék

a hadrakelt sereghez tartozó és felmentésre javaslatba hozott honvéd csapatszolgálatra nem alkalmas helyi (irodai, hadtáp, kiképzési) szolgálatra népfölkelési hadiszolgálatra fegyver nélkül alkalmas legénységi állományú (hadapród-alkalmas zászlósról, jelölteket is beleértve) egyénről.

217,686/3—1918. számú honvédelmi miniszteri átiratra.

Rendfokozat	N é v	Csapatlest	Születési év	Pontosan megjelölt jelenlegi beosztás, (esetleg tábori posta szám)	Alkalmassági fok *)	Leendő polgári szolgálati alkalmazásának helye	Alkalmatlanok pótlásának megnevezése, melyhez az illető, fennmaradásra törekvése van, bevezetendő	A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr javaslata
1	2	3	4	5	6	7	8	9

*) 1. Legénység nélkül alkalmas.

2. Zászlósnál: honvéd csapatszolgálatra nem alkalmas, helyi (irodai, hadtáp, kiképzési stb.) szolgálatra alkalmas.

5774—1918. szám.

KÖRLEVÉL.**Valamennyi kebelbeli fiú középiskolák Tekintetes Igazgatóságának.**

A vallás- és közokt. miniszter úrnak f. év július 18-an 127.143. sz. intézvénye alapján közlöm, hogy ugyane miniszterium 1914. évi 114.811. sz. rendelete I. pontja a fiú középiskolákra megengedte, hogy a tanulók száma az egyes osztályokban a szükséghez képest felemelhető, avégett, hogy a párhuzamos osztályok száma csökkenjen.

Mivel e rendelkezés félreértésre adott okot, a felveendő tanulók számára vonatkozólag hatályon kívül helyezem a nyert felhatalmazásom alapján és felhívom az igazgatóságot, hogy a maximális létszámra vonatkozó rendelkezés pontosan megtartandó és egyes osztályokba külön engedély nélkül legfeljebb 68 tanuló vehető fel.

Tisztelettel vagyok

Debreczen, 1918 augusztus hó 6-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1518—1918. szám.

KÖRLEVÉL.**A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karának, a tanító- és tanítónőképző intézetek igazgatóinak.**

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak f. évi június hó 4-én 54.098. sz. a. kelt leirata szerint — előfordult, hogy a tanulók személyi adatai az iskolákban vezetett naplókba, anyakönyvekbe és a kiállított bizonyítványokba nem állami születésű anyakönyvi kivonatokból, illetőleg a tanköteles korban levő tanulóakra nézve nem az 1.744.425—1911. számú belügyminiszteri rendelet alapján kiállított tanúsítványokból íratnak be, hanem vagy csak a szülőknek, gyámoknak egyoldalú bemondásuk, vagy pedig a bemutatott Értesítő könyvecskék, illetőleg bizonyítványok, vagy egyéb okmányok alapján. Minthogy ennek az eljárásnak következtében egyes tanulók személyi adatai hibásan tartatnak nyilván, miből később nehezen orvosolható zavarok és bajok származhatnak, mindennemű, a tanulókat esetleg súlyosan érinthető zavarok és félreértések elkerülhetése érdekében felkérem Nagytiszteletűségedet, valamint a fentjelzett intézetek igazgatóit, miszerint nagy figyelmet fordítsanak, illetve fordítsanak arra, hogy a tanulók személyi adatai a neveknek betűszerinti lemásolásával szigorú felelősség terhe alatt; tanköteles

korban a jelzett Tanúsítvány, azontúl pedig állami anyakönyvi hivatal által kiállított Születési anyakönyvi kivonatok alapján irassanak be és ezen hiteles adatok alapján állapíttassék meg a tanulók vallási hovatartozósága is.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1918 július 25.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5773—1918. szám.

KÖRLEVÉL.**Valamennyi kebelbeli főgimn. tekintetes Igazgatóságának.**

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak f. év július hó 17-én 111.543. sz. intézvénye alapján közlöm, hogy a tanévvégi érettségi vizsgálatok a 32.088—1916. sz. rendelet értelmében a régi szokásos keretben és időben tartatván meg, természetes, hogy a szeptemberi és decemberi javító-, pótló- és kiegészítő érettségi vizsgálatok az Érettségi Utasítások 5. §-a által előírt módon és időben — a szeptemberi vizsgálatra kivételesen még a régi tanker. beosztás szerint tartatnak meg.

Megengedtetik azonban, hogy az előkészítő tanulmányok befejeztével, vagy a megszakított tanulmányaik befejezése céljából külön rendelet alapján engedélyezett érettségi vizsgálatokon javító vizsgálatra utasított katonai tanulók, az intézeti igazgató elnökelete alatt becsatlassanak f. év szept. vagy dec. hónapban javító érettségi vizsgálatra abban az intézetben, amelyben az érettségi vizsgálatot tették. Ezen vizsgálatokra sem kormány, sem egyházkerületi képviselő nem fog küldetni, de felkérem, hogy méltóztassék a vizsgálatok eredményéről a szokott módon a vallás- és közokt. miniszteriumhoz is terjesztendő jelentéseit hivatalomhoz kellő időben eljuttatni.

Fentiekről midőn értesítem, egyben a jóindulatú elbírálás mellett a vizsgálat komolyságára is felhívom szives figyelmüket.

(Szeptemberi rendes javító-, pótló- és kiegészítő érettségi vizsga az egyházkerület intézeteire nézve Debreczenben szept. 6—7—8. napjain, írásbeli 11—12. napjain szóbeli vizsgálat alakjában fog megtartatni.

Tisztelettel

Debreczen, 1918 augusztus hó 6-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5821—1918. szám.

KÖRLEVÉL.**Nagytiszteletű Esperes Úr!**

Az országos református lelkészi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézet végrehajtó bizottságának f. évi július hó 30-ik napján hozott határozatára utalással felkérem Nagytiszteletet, hogy legkésőbb f. évi szeptember hó 15-ig méltóztassék azoknak az önálló énekvezéreknek névsorát hozzám felterjeszteni, kik az Ügyrend 42. §-ában foglaltaknak szem előtt tartásával a nyugdíjintézetbe való felvétellel nem jelentkeztek s így a lelkészi nyugdíjintézetnek nem tagjai.

Nemleges jelentés is felterjesztendő.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1918 augusztus 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5862—1918. szám.

KÖRLEVÉL.**Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű lelkészi Hivatalhoz.**

Az egyházkerületi tanügyi végrehajtó bizottság f. évi július hó 30-án tartott ülésében foglalkozott a papír- és kiadásában megjelenő tankönyveknek a mostani emelkedett papír- és nyomdaárak melletti előállíthatása kérdésével. Alapos mérlegelés és számvetés után úgy találta, hogy a Szabó és a Tassy-féle ABC-ék, valamint a Tömöri-féle földrajz ára 3, azaz Három koronában állapítható meg. Ez árat azzal közlöm, hogy az előzőleg küldött s a tankönyvraktár részéről adott áratól eltekinteni, s ez új árat figyelembe venni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1918 augusztus hó 6-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5935—1918. szám.

KÖRLEVÉL.**Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű lelkészi Hivatalhoz.**

A vallás- és közokt. miniszter úrnak a f. év július hó 17-én 82,655. sz. intézvénye alapján közlöm, hogy

A katonai ércöntödékben egybegyűlt harangoknak folytatólagos felülvizsgálata alkalmából az itten való részről kiküldött szakértőkből s a katonai ható-

ság kiküldöttjéből álló bizottság által a *nagytétényi* Lossinszky-féle ön-öntödében újabban a következő harangok választattak ki, mint olyanok, amelyek műemlékbecsüknél fogva a beolvasztás alól mentesítendők, u. m.

1. szám. Alsó átmérője: 30 cm. Felirata: SOLI DEO GLORIA A. D. 1611. Egyszerű harang diszitmények nélkül. Krétával irt feljegyzés szerint a *kalasi* (Sáros m.) gör. kath. templomból való.

2. szám. Alsó átmérője: 75 cm. Felirata szerint Prépostvári Zsigmond készítette 1640-ben, öntötte Wierd György Eperjesen. A négy evangélista mellékkepeivel és az adományozó címerével, valamint szép diszitményekkel ékesített harang. Korongja letört.

3. szám. Alsó átmérője: 70 cm. Egyszerű, egysoros felirata: VERBUM DOMINUM MANET IN AETERNUM. ANNO D. 1554. és címerrel jelölve.

4. szám. Alsó átmérője: 50 cm. Felirata: FUDIT ME MATHIAS VLRICH in EPERIES. ANNO 1666. IN HONOREM DEI. Csinos diszitményekkel, fejekkel ékesített koronával.

5. szám. Alsó átmérője: 45. cm. Felirata: FUDIT ME GEORGIUS WIERD IN EPERJES. ANNO 1649.

6. szám. Alsó átmérője: 39 cm. Gótikus felirata: ANNO DOMINI 1595. Egyszerű, de igen csinos idomú harang, gótikus koronával; krétával irt feljegyzés szerint talán *Mind*-ről való.

7. szám. Alsó átmérője: 39 cm. Felirata: IN TE DOMINE SPERAVI A DI 1646. Egysoros, csinos diszitménnyel.

8. szám. Alsó átmérője: 34 cm. Felirata: ANNO DOMINI 1624. BALÁZS FERENCZNEK MEGHAGIOT OZVEGIE BIZAKI ILONA ASSZONY. Karesú idomú harang. Krétával irt feljegyzés szerint *Alsó-méráról* (Abauj-Torna m.) való.

9. szám. Alsó átmérője: 38 cm. Felirata: JESUS NAZARENUS REX JUDEORUM A D 1613. Egyszerűen profillozott harang.

10. szám. Alsó átmérője: 40 cm. Felirata: BbAY T. ÖPOXAh. XBA. A. D. 1698. Igen gazdag népies diszitményekkel.

11. szám. Alsó átmérője: 39 cm. Felirata: IN HONOREM DEI FUDIT ME GEORGIUS WIERD IN EPERIES 1654. Diszitményekkel. Krétával irt feljegyzés szerint a *csicsóki* (Zemplén m.) r. kath. templomból való.

12. szám. Alsó átmérője: 30 cm. Felirata: SANCTI MARTINUS OBA PBO NOBIS. ANNO DOMINI. 1696. Csinos levéldisszel.

13. szám. Alsó átmérője: 47 cm. Felirata: FUDIT ME GEORGIUS WIERD EPERIESINI MDCLII. IN HONOREM DEI. Krétával irt feljegyzés szerint a *karácsonmezei* (Sáros m.) r. kath. templomból való.

14. szám. Alsó átmérője: 49 cm. Felirata: AZ ERDÖDI REF ECCLESIA CSINALTATA A D 1698.

Népies diszitményekkel. Krétával irt feljegyzés szerint az *erdői* (Szatmár m.) ref. templomból való.

15. szám. Alsó átmérője: 49 cm. Felirata: FUDIT ME GEORGIUS WIERD IN EPERIES ANNO 1646. Krétával irt feljegyzés szerint a *berki* (Sáros m.) róm. kath. templomból való.

16. szám. Alsó átmérője: 35 cm. Igen rongált. Felirata: SANCTE Stephane REX HUNGARIAE ANNO DOMINI 1666. Plakettekkel diszítve.

17. szám. Alsó átmérője: 51 cm. Egyszerű harang, koronája letört. Felirata: VERBUM DOMINI MANET IN AETERNUM 1581. Krétával irt feljegyzés szerint a *felsőlaposi* (Szepes m.) r. kath. templomból való.

18. szám. Alsó átmérője: 61 cm. Koronája letört. Felirata: LUCAS MARCUS MATHEUS JOHANNES 1542.

19. szám. Alsó átmérője: 110 cm. Nagy harang, egysoros gótikus felirattal, négyszer ismétlődő Kalvaris-plakettel, igen szép gótikus növényi szalaggal, az evangélisták jelképét ábrázoló 4 medaillonnal megszakítva.

20. szám. Alsó átmérője: 72 cm. Felirata: PATRONE PADUANE TUERE NOS VEGETOS IN HAC VALE A MALO. Igen karesú idomú harang, 2 medaillonnal diszítve.

21. szám. Alsó átmérője: 74 cm. Gótikus felirata: O REX GLORIE VENI CUM PACE. Egyszerű harang. Krétával irt feljegyzés szerint a *tornai* (Abauj-Torna m.) r. kath. templomból való.

22. szám. Alsó átmérője: 102 cm. Nagy Harang. Chronostichon-felirata: SANCTI DONATI MARTYRIS VOX PENETRAT COELOS KACVINK DIE IVLII. (1620.) A felirat szerint valószínűleg *Szentmindszentről* (Sáros m.) való;

a *csepeli* Weisz Manfréd-féle löszergyárban pedig a következők, u. m.:

1. szám. Alsó átmérője: 56 cm. Felirata — jobbról balra olvasandó gótikus betűkkel — Anno Dn. M. 4. C. I. (1401) Raktárszáma: XII. 3329.

2. szám. Alsó átmérője: 67 cm. Raktárszáma: XII. 1954. Felirat nélküli, nyilván XV. századi harang, felső részén 9 rozettával.

3. szám. Alsó pereme: 60 cm. Gótikus felirata: O REX GLORIAE VENI CUM PACE
MAG JOHANNES NEI DEL COPONESIS
IUDICE REGIO DAVIDE LIT: PAST: BAR: FILK
GOSS JAKOBO BEK ANNO 1627.

4. szám. Alsó pereme: 68 cm. Nyilván a XIV. század végéről való harang, szép maiuskulus felirattal: O REX GLORIAE VENI CUM.

5. szám. Alsó átmérője: 38. cm. Vasuti feladó állomás: Alsó-Szobafalva. Gótikus felirata: A. P. A. O. M. Y. Y. Z. (1557.) Oldalán: hármaskereszt.

6. szám. Alsó átmérője: 36. cm. Raktárszám: S. 163. Vasuti feladó állomás: Nyárádtó. Gótikus felirata: ANNO 1680 GERGET (Csörged?) TU INRI.

7. szám. Alsó átmérője: 41 cm. Raktárszám: HI 1961. Felirata: GLORIA IN EXCELSIS DEO 1670.

9. szám. Alsó átmérője: 26 cm. A csomatelkei r. kath. templomból. Felirata: VIGILATE ET ORATE A 1693.

10. szám. Alsó átmérője: 49 cm. Raktárszám: 567. Felirata: Verbum Domini Manet in ETERNUM 1614. SCT ELSABET.

11. szám. Alsó átmérője: 64. cm. Raktárszám: XII. 1988. Felirata: HOC OPUS CURARUNT FIERI GENEROSUS DOMINUS GEORGIUS ET FRANCISCUS BETLEN PROPRIYS SUMPTIBUS IN HONOREM DEI VERI A D 1622. IN S MIKLUS.

12. szám. Alsó átmérője: 65 cm. Raktárszám: 2153. Felirata: EGO VOX CLAMANTIS IN DESERTO DIRIGITE VIAM DINI VERBUM DOMINI MANET IN ETERNUM ESAI XL PORUBA MAI (Nagy-Poruba?) ANNO DMNI 1648 M. P. D.

E harangok — úgy, miként az az előző alkalommal kiválasztott 16 harangra s egy harangtöredékre vonatkozólag történt, — ideiglenes őrizetbevétel végett a *Magyar Nemzeti Múzeumban fognak* elhelyezést nyerni, s onnét fognak azok, amennyiben visszakívántatnak, később meghatározandó időpontban, az illetékes egyházközségek tulajdonába visszabocsátatni.

Felkérem azért Nagytiszteletet, hogy a fentebb felsorolt harangok közül azoknak kiadása tekintetében, melyek esetleg a bölcs vezetése alatt álló egyházközség tulajdonába tartoznak, a szükséges felterjesztést hivatalom útján mielőbb megtenni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel vagyok

Debreczen, 1918 augusztus hó 6-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A magosligeti református egyház pályázatot hirdet helyettes-tanítói állásra. Fizetése az egyház pénztárából havonként előre kifizetve 40 korona. Az államtól a helyettesi fizetés, drágasági pótlék, ruhasegély. Lakást az egyház ad. Kötelessége I—VI. osztályok és az ismétlő iskolások tanítása. Tankötelesek száma körülbelül 36. Pályázhatnak nők is. Az állás szept. 1-én foglalandó el. Pályázati határidő augusztus hó 29. A kérvények a lelkészi hivatal címére küldendők.

Magosliget, 1918 augusztus hó 1-én.

Siposs Imre,
református lelkész.